

AT konference 2017
Jezerka, Seč, 4.-8. června 2017
„Zakázané myšlenky v adiktologii“

**CO SI NEPŘEJEME ČI PŘEJEME
DO BUDOUCNOSTI,
ALE NĚKDY NA TO NECHCEME ANI
MYSLET**

PaedDr. Martina Richterová Těmínová

Doc. MUDr. PhDr. Kamil Kalina, CSc.

SANANIM, z.ú.

Klinika adiktologie 1.LF UK a VFN Praha

Klinika adiktologie

MOTTO

Jenom konzervativci mohou provádět skutečné změny a bránit neskutečným revolucím.

Margaret Thatcher

CIVILIZAČNÍ PROMĚNA – VYBLEDNUTÍ ZÁKLADNÍCH PARADIGMAT

K základním hodnotám civilizace, v níž jsme vyrostli a na kterou navazujeme, patří **svoboda a odpovědnost jednotlivce**.

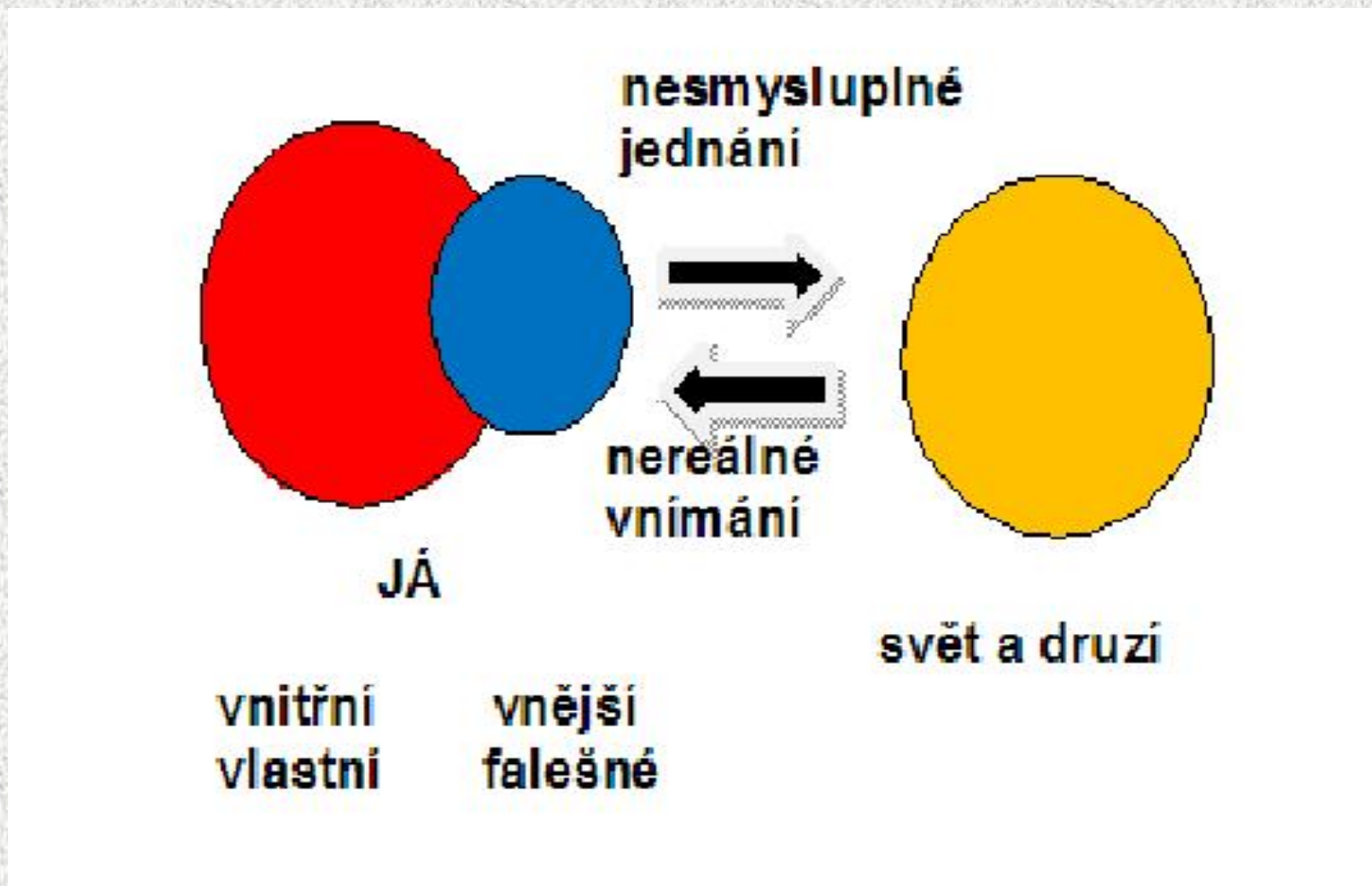
- **Klient** - svoboda rozhodování o životní cestě, odpovědnost za přijatá rozhodnutí, včetně těch špatných. Špatná rozhodnutí neznamenají, že člověk je špatný.
- **Terapeut** – svoboda přístupu (v rámci profesní etiky – nedělám, co neumím, pracuju pod supervizí atd.), odpovídám za proces, nikoliv za výsledek, usiluju vytvořit takové podmínky, aby klient mohl být odpovědný a mohl se dobře rozhodovat.

RIZIKA A DŮSLEDKY CIVILIZAČNÍ PROMĚNY

- **Rizika** - odpovědnost přejímá nějaké ne-Já, Ono/Oni/„se“: stát, společnost, instituce. Je to jednodušší, když Ono/Oni/„se“ ví, co je pro člověka nejlepší.
- **Důsledky** – svět anomický (nelze pojmenovat „jak to je“), apersonální (osoba se zvěcňuje), anetický (etika je vždy odvozená od svobody a odpovědnosti).
- **„Archetypy vyblednou, svět se zřítí“** (C.G.Jung).

PRAVÉ A NEPRAVÉ JÁ

Slavné schéma“False Self“ (Laing, 1963), relevantní i pro psychosomatické a quasi-psychosomatické poruchy

POLITICKÁ KOREKTNOST A POST-PRAVDIVÁ SPOLEČNOST

Leccos už dnes nejde pojmenovat „jak to je“.

O čem se už skoro nesmí říkat pravda?

- O existenciálech – víra, naděje, láska, bolest, konečnost.
- O zdravém vývoji člověka - potřeba mateřské lásky a otcovské autority. Je lepší úplná rodina než neúplná, je lepší, když je otec muž a matka žena, dynamismem člověka je touha po vztahu a hledání smyslu ... (duševní zdraví a zralost podle Freuda).

POJEM DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Duševní zdraví je schopnost milovat, pracovat a žít v určitém konsensu s danou kulturou (Sigmund Freud)

- Schopnost milovat:
 - ❖ Zralé (ohraňené a přijímající, autonomní) vztahy JÁ – TY
 - ❖ Intersubjektivita : “TY” je “jiné JÁ” (partner, dítě, rodič, přítel, ... Bůh)
- Schopnost pracovat:
 - ❖ Dovednosti pro přežití (pracovní dovednosti, návyky, motivace)
 - ❖ Tvořivost
- Konsensus s danou kulturou:
 - ❖ Využívat výtvořy
 - ❖ Být součástí transgeneračního proudu socializace a akulturace
 - ❖ Přispívat, obohacovat
 - ❖ Neznamená konformitu!

OSOBNÍ ZRALOST

Zralost lidského Já a jeho vztahů (Sigmund Freud)

- zralost vztahů bez touhy po závislosti,
- výkonnost bez nutkavých projevů,
- spokojenost se sebou samým bez domýšlivosti,
- altruismus a velkorysost bez svatouškovství,
- socializace bez utrpení pod tíhou civilizace.

A O ČEM JEŠTĚ SE SPÍŠE MLČÍ?

- O morálce, odpovědnosti, vině a odčinění - klient je zatlačován do role oběti sociálně nepříznivých poměrů nebo neurobiologie mozku. Nemoralizujeme, ale obnovení morálních hodnot je složkou úzdravy. Pokud klientovi nepřiznáme právo na vinu, upíráme mu právo na autonomii a necháváme ho v pocitech viny, které vedou k depresi.
- O tom, že práva nejsou nárok a k právům patří povinnosti.

VZTAH VERSUS TECHNOLOGIE

- „Vztah je nositelem změny“ – rizika současnosti a budoucnosti je využití technologií ke změně bez vztahu.
- Člověk/klient „na dálkové ovládání“, dálkově a anonymně monitorovaný, instruovaný, hodnocený.
- Já bez Ty, v závislosti na Ono/Oni/„se“.
- Zdá se to jednodušší, krásně behaviorální, ale člověk je složitější zvíře.

HLEDÁNÍ ZÁZRAČNÉHO AGENS

- Souvisí s předchozím. Úzdrava jako rychlý přeskok z jednoho života do jiného života, bez svízelí cesty a vztahového průvodcovství. A bez rituálů, které k cestě patří. Léčivá pilulka, očkování, hypnotický trans, ibogain ... (ale u ibogainu v pralese seděl vždy šaman).
- Revival terapeutického používání halucinogenů jako katalyzátoru psychoterapie by si aspoň jeden z nás přál ...

VLÁDA PŘEDPISŮ A DATABÁZÍ

- Mezi terapeutem a klientem mohou stát jako vztahová bariéra nejen technologie a psychotropní chemie, ale i předpisy, směrnice, protokoly a jiná byrokratická opatření, která ubírají energii, čas a prostor odbornému a terapeutickému dialogu.
- Určitý odborný konsensus o základním rámci je užitečný, ale pokud “někdo nahoře“ říká klinikovi krok za krokem, co a jak má dělat, je to ničivé vůči individuální jedinečnosti a odpovědnosti terapeuta i klienta.
- Stejně jako už známe “defenzivní medicínu“, jímž se instituce brání proti žalobám, obáváme se „defenzivní adiktologie.“

VLÁDA JEDINÉHO KONCEPTU A JEDINÉ PROFESE

- Antropologický (bio-psycho-socio atd.) přístup a multifokální týmy poskytují především něco klientům: široké spektrum terapeutického potenciálu.
- Konsensus je někdy náročný, ale dominance jediného přístupu a jediné odbornosti vždy bude znamenat ochuzení možností pro klienty.
- Stavovské zájmy už nyní omezují dostupnost psychoterapie pro pacienty/klienty tím, že brání mnoha erudovaným odborníkům v přístupu k psychoterapeutickému povolání.

GEORGE ENGEL

Bio-psycho-sociální model nemoci a úzdravy zformuloval George Engel (1913-1999), americký lékař a psychoanalytik, poradce WHO.

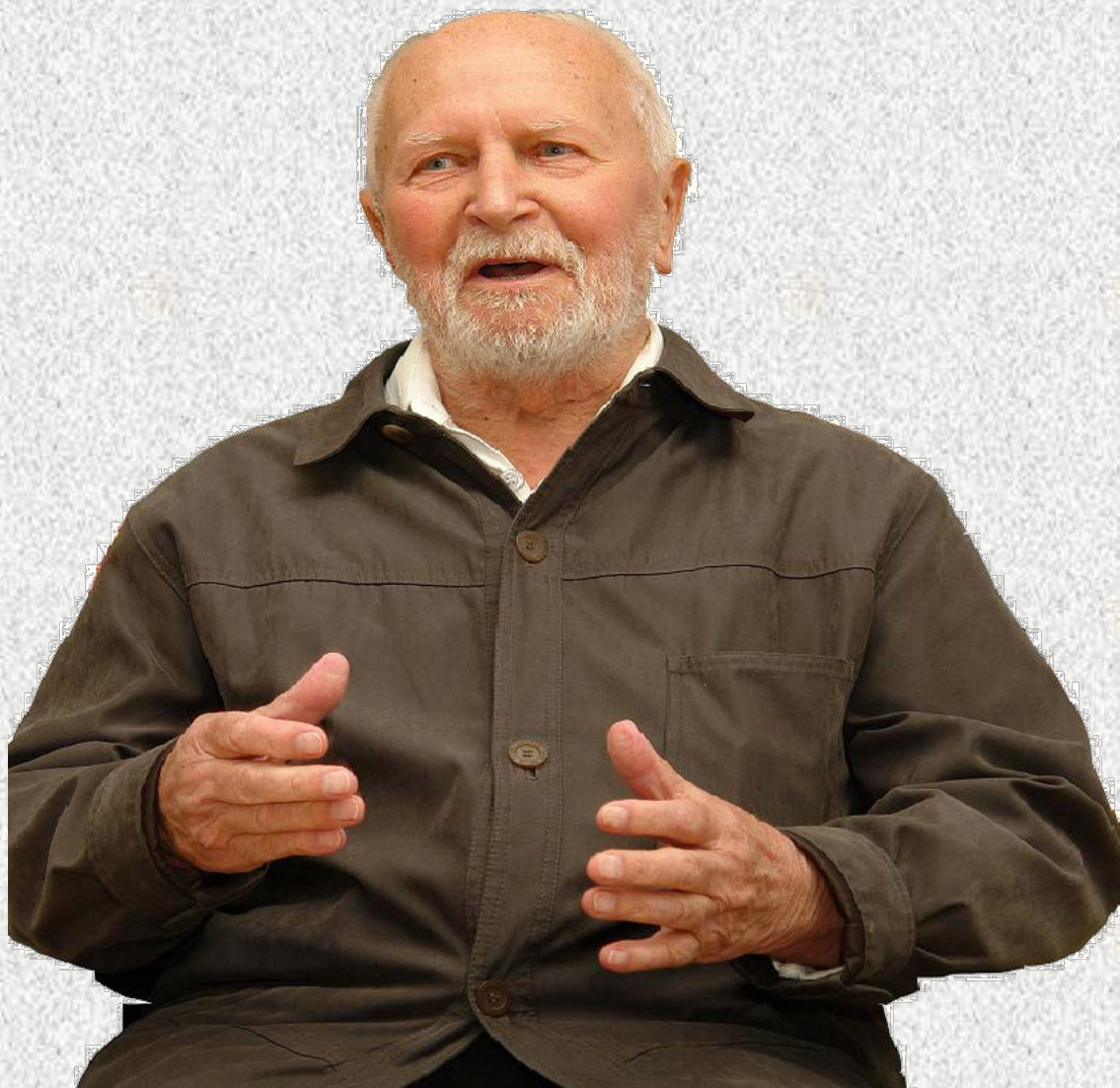
ODTRŽENÍ VĚDY A PRAXE

- Nůžky se rozevírají už nyní. Akademická kultura vede k tomu, že vědci přestávají brát na vědomí praxi oboru (protože se o ní nic nedočetou v databázích odborných časopisů), podceňují její protagonisty a neznají klienty. Lidé z praxe přestávají vědět rozumět a zajímat se o ní (protože není o jejich práci a nenacházejí v ní pro sebe místo).
- „There is not evidence-based that evidence-based approach works“ (M.S.Levy).
- Riziko, že se vytvoří dva paralelní světy, které o sobě nebudou vědět. Nakonec to bude také na úkor klienta.

ZÁVĚR: O DŮVĚŘE A NADĚJI

- To, o čem mluvíme a jak o tom mluvíme, není pesimismus ani naříkání, kam ten svět spěje.
- Věříme v lidský potenciál, který na pokušení a rizika blízké či vzdálenější budoucnosti dokáže najít odpověď stejně jako na ta minulá.

CO BY TOMU ŘEKL JAROSLAV SKÁLA?

P

Díky za pozornost!

teminova@sananim.cz

kalina@adiktologie.cz

kalina@adiktologie.cz